אדרבה דם הוה ליה לרבויי כו'. ומימה דלא חשיב פיגול דדם וקומץ לא מיחייב עליהו משום פיגול כדאמרינן בהקומץ זוטא (לעיל דף יד.). דאיכו גופייהו מתירין אינהו אבל אבריס חייביס עליהו משום פיגול: **נפסל** בשקיעת החמה במותה. ברים מי שהיה טומה (פסחים ד' לד.) דאמרינן דמשקיעת החמה עד לאת הסוכסיס ד' מילין לר' יהודה הקשה ר"ת דבסוף במה מדליקין (שבת דף לה.) מאמע מז] דלרבי יהודה משמשקע החמה עד ט] הלילה שי חלקי מיל ותיכף ר"ת דמשמשקע החמה משמע סוף שקיעת החמה שכבר שקעה החמה אבל משקיעת החמה משמע מתחילת שקיעה מדע מדאמרי' (שבת דף כא.): גבי גר תוכה מלוותה משמשקע החמה ואי בתחילת שקיעה עדיין הוא יום גדול והוה שרגא במיהרא ולפיכך שקיעת החמה נמי דהכא גבי דם בתחילת שקיעה איירי ואיתא טפי משום דאמרינן בסוף איזהו מקומן (זבחים דף ט.). מנין לדם שנפסל בשקיעת החמה שנאמר ביום הקריבו את זבחו ביום שאתה זובח אתה מקריב ואי בסוף שקיעה קאמר למה לי קרא פשיטא דנפסל בלילה דאין יכול לזורקו דכתיב ביום לוותו ועמוד השחר פשיטא דפוסלת בו דומיא דאימורים ופי' שם בקונטרס דנ"מ אם עלה לגבי מזבח משום דאין ליה מועלת בראשו של מזבח ופשיטא למ"ד מועלת מאי איכא למימר ואין לומר דאיצטריך משום דקי"ל גבי דם אם עלה לא ירד הואיל ונן כשר באימורים ואם מעלהו לגבי מזבח הוה אמינא דיכול לזרוק יז] משום דבהא פלוגתא היא דרבן גמליאל ור' יהושע דר' יהושע אמר ירד ולרבן גמליאל לא ירד וכי תימא דאיצטריך משום דס"ל דלא מיפסיל בלילה כי היכי דאין חייבין עליו משום פיגול ונותר כדאיתא בסוף כל הבשר (חולין דף קח.) הרי עליס ולבונה דאין חייבין עליהן משום נותר לרבי שמעון ואפילו הכי מיפסלי בלילה כשקדשו בכלי שרת וכי תימא משום דילפינן מדם דלמא שאני דם דתמיד ולפי מה שמפרש רבינו תם דמיירי בתחילת שקיעה ניחא וכן משמע בפ' מי שהיה טומה (פסחים דף לג.): דשמיטה אסורה מתחילת שקיעה גבי מי שהיה בדרך רחוקה דקאמר התם איזהו דרך רחוקה מן המודיעים לירושלים חמשה עשר מילין ומוכח התם דהיינו חמשה עשר מילין מפלגא דיומא עד שקיעת החמה ולא חשיב ד' מילין דמשקיעת החמה עד לאת הכוכבים אם כן הוי שעת שחיטה ומיהו קשיא אי בתחילת שקיעה קאמר היכי ממעטו לה מביום הקריבו הא עד לאת הכוכבים יום הוא דכתיב (במדבר ד) והיה לנו הלילה למשמר והיום מלאכה ושכחן נמי שקיעת החמה דאיירי בסוף שקיעה כגון לאת הכוכבים דבמדבר בפרק הריני נזיר מן הגרוגרת (נזיר דף טז.) כגון דחזאי תלתא יומי סמוך לשקיעת החמה והיינו בבין השמשות דבמדבר עלה בפרק כילד צולין (פסחים דף פא.) ברואה בין השמשות וגם בפירקין (נקמן דף לו:) כל המניח תפילין אחר שקיעת החמה עובר בעשה והיינו בלילה מדקאמר רבה בר רב הונא ספק חשיכה ספק אינה חשיכה לא חולץ ולא מניח ועוד אמרינן במס' תענית (דף יב.) כל תענית שלא שקעה עליו חמה לא שמיה תענית ג] ומנהג אבותינו תורה היא שהכל נוהגין עד לאת הכוכבים ויש לומר דלעולם נפקא ליה שפיר תחילת שקיעה מביום דאם אינו ענין לסוף שקיעה דנפקא מביום לוותו תנהו ענין לתחילת שקיעה ויש מפרשים דמן התורה אינו נפסל עד לאת הכוכבים אלא דבנן עבוד הרחקה ופסלוהו מתחילת שקיעה והעמידו דבריהם במקום כרת לענין דרך רחוקה כדי שיהו זריזין למהר לבא וקשיא דא"כ ליחשביה פ) (בסוף) פסחים בסוף האשה (דף לג.) בהדי הנך שהעמידו דבריהם במקום כרת ויש לומר דלא חשיב אלא מידי (דלא) דהוו חידוש אבל זה אינו חידוש אם תקון כדי שימהרו לבא דהכי נמי לא חשיב חתיכת יבלתו והבאתו מחוץ לתחום והרכבתו ובאונן גופיה יש לחלק בין מת לו מת קודם חצות למת לו אחר חצות כדמשמע בפרק מי שהיה טומה (פסחים דף לח.) ואפילו הכי לא חשיב לה והשתא הא דאמרינן בפ' המנחות והנסכים (נקמן דף קח:) ובריש מעילה (דף ו.) לפני זריקה מועלין בו ומוקי לה דקבליה סמוך לשקיעת החמה דלא הוה שהות למזרקיה ההוא מעילה דרבנן דעד לאת הכוכבים יש שהות לזורקו ומיהו קשיא מדאמרינן בסוף איזהו מקומן (זבחים דף ט:) קדשים הנאכלים ליום אחד מתשבין בדמן משתשקע החמה דאי חישב לזורקו לאחר שקיעה מיד הוי פיגול דהוי מחשב חוץ לזמנו ואין לומר פיגול דרבנן הכא דומיא דאימורים ובשר קדשים איירי דהוי פיגול דאורייתא ולא קתני בשר קדשי קדשים מחלות ואילך דזמן אכילתו מדרבנן וי"ל דהכא שקיעה בסוף שקיעה דהיינו לאת הכוכבים כמו שמפרש ר"ת דמשתשקע משמע סוף שקיעה ה):

מלמד שמתנדבים עצים בו'. הא דפליגי הכא רבי ורבנן דלרבנן נדבה ולרבי קרבן גמור היינו כשאמר הרי עלי שני גזרי עצים אלו למזבח כדתניא בתוספתא דשקלים (פ"ג) האומר הרי עלי עצים מביא דמי שני גיזרי עצים ונותן לכופר ב] ולוקחין בהיס בהן עצים ומקריבין אותן על גבי המזבח ויאותים מהן ואין מועלין בהן ואם הקריבן בחוץ פטור ואם אמר הרי עלי שני גיזרי עצים אלו למזבח בהן מקבלן הימנו ומקריבן לגבי מזבח ואין ניאותין בהס ב] אבל מועלין בהס ואם הקריבן בחוץ חייב דברי רבי וחכמים אומרים אם הקריבן בחוץ פטור ואלו ואלו נופלין בלשכת דיר העצים ואם תאמר אמאי קאמר מאן שמעת ליה דאמר עצים קרבן רבי היא והא לרבנן נמי איקרו קרבן ולא בעו מליחה וי"ל דמדקאמר עצים ודם משמע ליה דחשיבי קרבן גמור כדם והיינו כרבי: **לדברי** רבי עצים טעונין קמיצה. ואם תאמר יה] מ"ש דרבי מקדש עצים למנחה יותר מלשאר קרבנות ויש לומר דהתי דקרבן דמרבי מיירי עצים מקרבן דגבי מנחה דריש לה בתורת כהנים וא"ת מנלן דמקשינן למנחה דנקמלת האיכא מנחות טובא יט] דאיכן נקמלות ויש לומר דלגבי מנחה הנקמלת כתיב (ויקרא ב) ונפש כי תקריב קרבן מנחה ואם תאמר ומה קמילה שייך בעצים הא אין בהס שרייס וכולן נשרפין ויש לומר דאשכחן כי האי גוונא בריש ולאו מנחות (דף עב:) לר' שמעון דמנחת חוטא של כהנים נקמלת הקומץ קרב לעצמו והשרייס קריבין לעצמן והוא הדין ב] כאן עצים **טעונין קמיצה**. והוא הדין ימין וקידוש כלי:

אדרבה דם הוה ליה לרבויי שכן מתיר כמותה הנך נפישן בשקיעת החמה כמותה הנך נפישן אמר מר שומע אני אפילו עצים ודם שנקראו קרבן א] מאן שמעת ליה דאמר עצים איקרו קרבן ב] רבי לרבי מבעיא ג] בעו מלח ד]דתניא קרבן ה](מנחה) מלמד אשמתנדבין עצים וכמה שני גזרין וכן הוא אומר ו]והגורלות הפלנו על קרבן העצים ז]רבי ז] אמר עצים קרבן מנחה הן וטעונין מלח וטעונין הגשה ח]ואמר רבא לדברי רבי עצים טעונין קמיצה וא"ר פפא לדברי רבי עצים צריכין עצים סמי מיכן עצים ואלא קרא למעוטי מאי אי למעוטי דם מעל מנחתך נפקא אפיק

דם נפסל בשקיעת החמה. דאיכו דאור לזרוק בלילה דכתיב ביום לוותו את בני ישראל להקריב וגו' (ויקרא ז) ה] ו)ודם למחר נפסל בלילה כדאמרינן במס' זבחים בפרק איזהו מקומן (דף טו.) מנין לדם שנפסל בשקיעת החמה תלמוד לומר ביום הקריבו את זבחו וגו'ו) והתם יליף לה שפיר וכן קומץ דלעיל מביום לוותו ז] כתב זאת התורה לעולה ולמנחה וגו' ח) אבל אבריס עולה הותרו להקריב כל הלילה כדאמרינן בהאי פירקין (דף כו:) מנלן ט) מבא השמש כלומר לאחר בא השמש ומקטירין כל הלילה: **קרבן.** נפש כי תקריב קרבן מנחה וגו': **שני גזרין.** שני בקעיות גדולות: **וכן הוא אומר.** דעשים קרבן מקרו. ולהכי נקט שני גזרין ז] כדילפינן מקרא פרק שליחי דמסכת יומא (דף לג.) ח]: **לדברי רבי.** דמקיש עצים ט] י)למליחה ולהגרלה הגשה כמנחה טעונין קמיצה כמנחה והמתנדב שני גזרין יביא עצים אחרים להסיקן: **דם מעל מנחתך נפקא.** ותרי מיעוטי למה לי ניחא ליה לר' יוסי דאמר דם נפסל בשקיעת החמה דאי לא אמר דם נפסל בלילה דאין יכול לזורקו דכתיב ביום לוותו ועמוד השחר פשיטא דפוסלת בו דומיא דאימורים ופי' שם בקונטרס דנ"מ אם עלה לגבי מזבח משום דאין ליה מועלת בראשו של מזבח ופשיטא למ"ד מועלת מאי איכא למימר ואין לומר דאיצטריך משום דקי"ל גבי דם אם עלה לא ירד הואיל ונן כשר באימורים ואם מעלהו לגבי מזבח הוה אמינא דיכול לזרוק יז] משום דבהא פלוגתא היא דרבן גמליאל ור' יהושע דר' יהושע אמר ירד ולרבן גמליאל לא ירד וכי תימא דאיצטריך משום דס"ל דלא מיפסיל בלילה כי היכי דאין חייבין עליו משום פיגול ונותר כדאיתא בסוף כל הבשר (חולין דף קח.) הרי עליס ולבונה דאין חייבין עליהן משום נותר לרבי שמעון ואפילו הכי מיפסלי בלילה כשקדשו בכלי שרת וכי תימא משום דילפינן מדם דלמא שאני דם דתמיד ולפי מה שמפרש רבינו תם דמיירי בתחילת שקיעה ניחא וכן משמע בפ' מי שהיה טומה (פסחים דף לג.): דשמיטה אסורה מתחילת שקיעה גבי מי שהיה בדרך רחוקה דקאמר התם איזהו דרך רחוקה מן המודיעים לירושלים חמשה עשר מילין ומוכח התם דהיינו חמשה עשר מילין מפלגא דיומא עד שקיעת החמה ולא חשיב ד' מילין דמשקיעת החמה עד לאת הכוכבים אם כן הוי שעת שחיטה ומיהו קשיא אי בתחילת שקיעה קאמר היכי ממעטו לה מביום הקריבו הא עד לאת הכוכבים יום הוא דכתיב (במדבר ד) והיה לנו הלילה למשמר והיום מלאכה ושכחן נמי שקיעת החמה דאיירי בסוף שקיעה כגון לאת הכוכבים דבמדבר בפרק הריני נזיר מן הגרוגרת (נזיר דף טז.) כגון דחזאי תלתא יומי סמוך לשקיעת החמה והיינו בבין השמשות דבמדבר עלה בפרק כילד צולין (פסחים דף פא.) ברואה בין השמשות וגם בפירקין (נקמן דף לו:) כל המניח תפילין אחר שקיעת החמה עובר בעשה והיינו בלילה מדקאמר רבה בר רב הונא ספק חשיכה ספק אינה חשיכה לא חולץ ולא מניח ועוד אמרינן במס' תענית (דף יב.) כל תענית שלא שקעה עליו חמה לא שמיה תענית ג] ומנהג אבותינו תורה היא שהכל נוהגין עד לאת הכוכבים ויש לומר דלעולם נפקא ליה שפיר תחילת שקיעה מביום דאם אינו ענין לסוף שקיעה דנפקא מביום לוותו תנהו ענין לתחילת שקיעה ויש מפרשים דמן התורה אינו נפסל עד לאת הכוכבים אלא דבנן עבוד הרחקה ופסלוהו מתחילת שקיעה והעמידו דבריהם במקום כרת לענין דרך רחוקה כדי שיהו זריזין למהר לבא וקשיא דא"כ ליחשביה פ) (בסוף) פסחים בסוף האשה (דף לג.) בהדי הנך שהעמידו דבריהם במקום כרת ויש לומר דלא חשיב אלא מידי (דלא) דהוו חידוש אבל זה אינו חידוש אם תקון כדי שימהרו לבא דהכי נמי לא חשיב חתיכת יבלתו והבאתו מחוץ לתחום והרכבתו ובאונן גופיה יש לחלק בין מת לו מת קודם חצות למת לו אחר חצות כדמשמע בפרק מי שהיה טומה (פסחים דף לח.) ואפילו הכי לא חשיב לה והשתא הא דאמרינן בפ' המנחות והנסכים (נקמן דף קח:) ובריש מעילה (דף ו.) לפני זריקה מועלין בו ומוקי לה דקבליה סמוך לשקיעת החמה דלא הוה שהות למזרקיה ההוא מעילה דרבנן דעד לאת הכוכבים יש שהות לזורקו ומיהו קשיא מדאמרינן בסוף איזהו מקומן (זבחים דף ט:) קדשים הנאכלים ליום אחד מתשבין בדמן משתשקע החמה דאי חישב לזורקו לאחר שקיעה מיד הוי פיגול דהוי מחשב חוץ לזמנו ואין לומר פיגול דרבנן הכא דומיא דאימורים ובשר קדשים איירי דהוי פיגול דאורייתא ולא קתני בשר קדשי קדשים מחלות ואילך דזמן אכילתו מדרבנן וי"ל דהכא שקיעה בסוף שקיעה דהיינו לאת הכוכבים כמו שמפרש ר"ת דמשתשקע משמע סוף שקיעה ה):

מלמד שמתנדבים עצים בו'. הא דפליגי הכא רבי ורבנן דלרבנן נדבה ולרבי קרבן גמור היינו כשאמר הרי עלי שני גזרי עצים אלו למזבח כדתניא בתוספתא דשקלים (פ"ג) האומר הרי עלי עצים מביא דמי שני גיזרי עצים ונותן לכופר ב] ולוקחין בהיס בהן עצים ומקריבין אותן על גבי המזבח ויאותים מהן ואין מועלין בהן ואם הקריבן בחוץ פטור ואם אמר הרי עלי שני גיזרי עצים אלו למזבח בהן מקבלן הימנו ומקריבן לגבי מזבח ואין ניאותין בהס ב] אבל מועלין בהס ואם הקריבן בחוץ חייב דברי רבי וחכמים אומרים אם הקריבן בחוץ פטור ואלו ואלו נופלין בלשכת דיר העצים ואם תאמר אמאי קאמר מאן שמעת ליה דאמר עצים קרבן רבי היא והא לרבנן נמי איקרו קרבן ולא בעו מליחה וי"ל דמדקאמר עצים ודם משמע ליה דחשיבי קרבן גמור כדם והיינו כרבי: **לדברי** רבי עצים טעונין קמיצה. ואם תאמר יה] מ"ש דרבי מקדש עצים למנחה יותר מלשאר קרבנות ויש לומר דהתי דקרבן דמרבי מיירי עצים מקרבן דגבי מנחה דריש לה בתורת כהנים וא"ת מנלן דמקשינן למנחה דנקמלת האיכא מנחות טובא יט] דאיכן נקמלות ויש לומר דלגבי מנחה הנקמלת כתיב (ויקרא ב) ונפש כי תקריב קרבן מנחה ואם תאמר ומה קמילה שייך בעצים הא אין בהס שרייס וכולן נשרפין ויש לומר דאשכחן כי האי גוונא בריש ולאו מנחות (דף עב:) לר' שמעון דמנחת חוטא של כהנים נקמלת הקומץ קרב לעצמו והשרייס קריבין לעצמן והוא הדין ב] כאן עצים **טעונין קמיצה**. והוא הדין ימין וקידוש כלי:

עין משפט נר מצוה

יד א מיי' פט"ז מהל' מעה"ק הלכה יג:

שיטה מקובצת

א) מאן שמעת ליה כו' (כדקתני) [דתניא] קרבן מלמד שמתנדבין עצים רבי כו' ויש לה קדושת הגוף דאילו רבנן אין לה קדושת הגוף ויכול לפדותה אבל לרבי הוי קדושת הגוף ממש כמו מנחה. גליון: ב) רבי עיין תוס' לקמן (דף פ"ה ע"ב): ג) מבעא בעיא: ד) רבי אומר עצים קרבן הן ותיבת מנחה נמחק: ה) וגומר וגם תיבת ודם נמחק: ו) כתיב: ז) גזרין משום דחשיבי שראויין למזבח למערכה דלאחר שהיתה המערכה סדורה הי' נוחנים עליה ב' גזרי עצים: ח) יומא הס"ד ומה"ד טעונים הגשה כמנחה: ט) דמקיש עצים למנחה הס"ד ואח"כ מה"ד קמיצה המתנדב שני גיזרין מבקע מלא קומצו קסמים דקים ונותן על המערכה ואח"כ נותן האחרים הס"ד ומה"ד עצים טעונים עצים והמתנדב: י) וכלל מה הפרט שאחרים באים לה חובה אף: יא) מנחה מיוחדת שהתרת: יב) תיבות ואף על גב נמחק: יג) עצים דהוה מצי למיפרך דנרבי הנך בצד אחרים באים חובה להן ותיבות כל הנך ובצד דמתיר מרבית לדם נמחק: יד) מאי הס"ד ומה"ד קרא למאי אתא מנחה: טו) נסכים נסכי יין אין: טז) דלרבי יהודה. ע' בתוס' זבחים (דף נ"ר ע"א): יז) משום. (תוס') זבחים (דף נ"ר ע"א [דף פג.]): יח) וא"ת מנ"ל לרבא דרבי ותיבות מאי שנא ליתא שם: יט) דאינן נקמצות וי"ל דאין לך מנחת נדבה של ישראל שאינה נקמצת. כ) וה"ה כמו כן נימא בעצים לרבי ותיבות כאן עצים נמחק:

מסורת הש"ס

ב) [זבחים טו.]. ג) נקמן קו:. ד) רש"ז, ד) סס. ה) מעילה יט: ע"ש כי מילתא דרבא וכ' פפא מהופך. ו) ולמחר נפסל. ז"ק. ז) [ויקרא ז]. ח) [ויקרא ז]. ט) [ל"ל מנלן]. י) למליחה ולהגשה כמנחה לגיך קמילה כמנחה הס"ד אח"כ ד"ה לגיכן עצים המתנדב כו'. ל"ק. כ) דאמ"ג כו' דמרבי בלד אחרים. ל"ק. מ"ש. ל) ובקרא. ל"ק. מ) [שיך לעמ' הבא]. נ) הלילה תלתא ריבעי מיל. ל"ק. ס) ה' מילין. ל"ק. ע) [וע"ע תוס' ע"ז לד. ד"ה מתענין]. ק) [ל"ל בתמכתא]. ר) [וע"ע תוס' זבחים יט. ד"ה מנין וכל מה שייעתי שם על ליתין]. ש) וכהנים לוקחין בהן. ל"ק. ת) ומוציאים בהס. ל"ק.

תורה אור השלם

ז. וְהַגּוֹרָלוֹת הִפַּלְנוּ עַל קָרְבַּן הָעֵצִים הַכֹּהֲנִים הַלֵּוִיִּם וְהָעָם לְהָבִיא לְבֵית אֱלֹהֵינוּ לְבֵית אָבֹתֵינוּ לְעִתִּים מְזֻמָּנִים שָׁנָה בְּשָׁנָה לִבְעֹר עַל מִזְבַּח יְיָ אֱלֹהֵינוּ כַּכָּתוּב בַּתּוֹרָה:

נחמיה י לה

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה דם מעל וכו' אאם כן דמדמרבית בלד להם ג"כ ונרבי ס' וכו' למעוטי מאי א"כ קראי למאי:

מוסף רש"י

קרבן. נפש כי תקריב קרבן מנחה (ויקרא ב). וכן הוא אומר. דעצים איקרו קרבן וטעונין הגשה. בקנן דרומית מערבית כמנחה עצים טעונין קמיצה. שמרקבן דעצים דקין עד שנטל מהם אגלא קומצו עצים. שהתנדב אדם טעונין עצים להסיקן בגלי הקדש כשאר קרבנות (להרן קנ). שיקח מן העצים מעט דקומצו ויקעיר תחלה, דהואיל ומקרב לה למנחה שטעונין אגלא והגשה טעונין נמי קמיצה עצים. אותן עצים טעונין עצים אחרים להקטיר עליהן כמו שאר קרבן (מעילה יט:).

דתניא. דיין אין טעון מלח: וקפריך הש"ס **מני.** הך ברייתא: **קשיא קטרת.** דהא (ג) רבינן לעיל (דף כ.) כל שאתכריס באין לו חובה וקטרת נמי דבעי עצים בעי מלח ולקמן [ע"ב] נמי אמרינן בראשו של מזבח שאם מולחין הקטרת והקומץ: **הפרט.** מנתחין: **עצים אין מקבלין טומאה.** ואע"ג דעצי מערכה מקבלין טומאה כדאמרינן בפרק שני דפסחים (לה.) והכשר [ויקרא ז] לרבות עצים ולבונה היא מדרבנן הוא משום חיבת הקדש וקרא אסמכתא בעלמא דהא עצים בעלמא לא מקבלי טומאה: **דס שבשלו.** בין דחולין בין דקדשים ואכלו אינו עובר עליו דהא לא חייבה תורה אלא על הדס הראוי לכפרה ודס קדשים מבשלו לא חזי למילתיה ונפק מתורת דס ד) [ומליא הרי הוא כרותה: **מהו דתימא מישדא כה משהו** טז] **למזוה בעלמא.** ומשום ההוא משהו לא נפיק מתורת דס: **הקפה.** כמו (שמות עו) קפלו (ג) תהומות טז]: ז)(**קפה באור**). ואכלו חייב משום דס לו חלב: **בחמה.** דלדא לכמות שהיה עלולה לכך חייב: **דס שקרש.** קא סלקא דעתך ואפילו דחולין: **לאן בחטאות הפנימיות.** הא דקתני הקפה את הדס בחמה ואכלו חייב והוא הדין בשל חולין הואיל וראוי לכפרה בקדשים: והא דאמר זעירי אינו עובר עליו **בחטאות הפנימיות.** כגון פרים ושעירים הנשרפים וטעמא מפרש לקמן: **הלכך.** יז) דאמרת אמריינן הואיל וכנגדו ראוי: **דס חמור.** אע"פ שאינו ראוי לקרבן ואיכא למימר דלא חייבה יח) תורה כרת אלא על דס הראוי לקרבן אלא אפילו חמור ט דאיכא) קרבן בטומאין אפילו הכי חייב: **חוצץ.** לענין טבילה: **סריך.** שמתחיל להתייבש ולהדבק קצת חוצץ: כ) **לא סריך.** יט) שכשתולין בו אינבש ומשך ומשך והולך חוט ממנו (ד) (ופוסקים הדס): **הבונה.** מפרש לקמן: **מי מלח.** ב) מורים: **שאינה שובשת.** שמלייה בקיץ ובחורף יא) ומלח סדומית בא) היס משליכה לאשפה: **איסתרקוניות.** מן הקרקע נעשית ובידי אדם: **מכל** יב) **שהוא.** בין סדומית בין אסתרוקנית ג): **מכל מקום.** ואפילו מחוץ לארץ: סדומית דקה אסתרוקנית גסה: (ד) **יכול יתבוננו.** יתן מלח הרבה כתבן בטיט: **כבנין.** מלח הרבה שורה על שורה: **נותנה טעם** יג) [כבינה]. באתם: **תקריב בשבת ובטומאה.** אם קרבן ליבור הוא ואשמועינן דמליתן עבודה היא ודחי שבת וטומאה כשאר עבודות: וכן

אפיק עצים ועייל נסכים דתניא [א]אבל היין והדם והעצים והקטרת אין טעונין מלח מני אי רבי קשיא עצים אי רבנן קשיא קטרת האי תנא הוא דתניא רבי ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה אומר מה הפרט מפורש דבר שמקבל טומאה ועולה לאישים וישנו על מזבח החיצון אף כל דבר המקבל טומאה ועולה לאישים וישנו על מזבח החיצון יצאו עצים שאין מקבלין טומאה יצאו דם ויין שאין עולים לאישים יצאה קטרת שאינה על מזבח החיצון אלא טעמא דמעטיה קרא לדם הא לאו הכי הוה אמינא דם ליבעי מלח כיון דמלחיה נפיק ליה מתורת דם דאמר זעירי א"ר חנינא דם שבישלו אינו עובר עליו ורב יהודה אמר זעירי דם שמלחו אינו עובר עליו [ב]ורב יהודה דידיה אמר [ג]אברים שצלאן והעלן אין בהם משום לריח ניחוח מהו דתימא מישדא בה משהו למצוה בעלמא קמ"ל: גופא אמר זעירי א"ר חנינא [ד]דם שבישלו אינו עובר עליו ורבא וקא אמר לה להא שמעתא איתיביה אביי [ה]הקפה את הדם ואכלו או [ו]שהמחה את החלב וגמעו חייב לא קשיא כאן שהקפה באור כאן [ז] שהקפה בחמה באור לא הדר בחמה הדר בחמה נמי לימא הואיל ואידחי אידחי דהא בעא מיניה רבי מני מר' יוחנן דם שקרש ואכלו מהו אמר ליה הואיל ונדחה ידחה אישתיק אמר ליה דלמא (ח) ודאי כאן בחטאות החיצוניות [ט] ז) (החיצונות) כאן בחטאות הפנימיות אמר אדכרתן מילתא דאמר [י] [ח]רב חסדא דם שקרש [יא]בחטאות [יב] ואכלו חייב [יג]ולקח ונתן אמר רחמנא [יד] [והאי] בר לקיחה ונתינה הוא בחטאות הפנימיות ואכלו פטור וטבל והזה אמר רחמנא והאי לאו בר טבילה והזאה הוא [טו]ורבא דידיה אמר אפילו בחטאות הפנימיות ואכלו חייב הואיל וכנגדו ראוי בחטאות החיצונות אמר רב פפא הלכך [יז] דם חמור שקרש ואכלו חייב הואיל וכנגדו ראוי בחטאות החיצונות אמר רב גידל אמר זעירי דם בין לח בין יבש [יח] חוצץ מיתיבי [יט]הדם והדיו והדבש והחלב יבשין חוצצין לחין אינן חוצצין לא קשיא הא דסריך הא דלא סריך: תמלח למאי אתא לכדתניא במלח יכול תבונהו ת"ל תמלח אי תמלח יכול במי מלח ת"ל במלח [כ]ולא תשבית מלח הבא מלח [כא]שאינה שובתת ואיזו זו מלח סדומית ומנין שאם לא מצא מלח [כב] סדומית שמביא מלח איסתרקונית ת"ל תקריב תקריב כל שהוא תקריב מכל מקום תקריב [כג] ואפילו בשבת תקריב ואפילו בטומאה מאי תבונהו אמר רבה בר עולא הכי קאמר יכול [כד] יתבוננו כתבן בטיט אמר ליה אביי אי הכי [כה]יתבוננו מיבעי ליה אלא אמר אביי יכול יעשנו כבנין אמר ליה רבא אי הכי [כו]יבנונו מיבעי ליה אלא אמר רבא יכול [כז] תבונהו מאי תבונהו אמר רב אשי יכול יתן בו טעם [כח]כבינה תלמוד לומר תמלח כיצד הוא [כט]עושה מביא האבר ונותן עליו מלח וחוזר והופכו ונותן עליו מלח ומעלהו אמר [ל]אביי [לא]וכן לקדירה תנו

אפיק עצים ועייל נסכים. ונמעטו נסכים במה מנחתן מיוחדת כו' ודם מועל מנחתך וא"ת אימא אפיכא וי"ל דלא שייך לומר אפיכא כלל דהא כדי שלא נאמר (משום) לד של מתיר הוא דאיצטריכא לאיכתב מעל מנחתך למעוטי דם דמתרבי מההוא לד ואילו נסכים ממעטי מיניה:

יצאו עצים שאין מקבלין טומאה. פי' בקונטרס דהא דאמר בפ' כל שעה (פסחים דף לה.) והכשר לרבות עצים ולבונה אסמכתא בעלמא ואי אפשר לומר כן דבהדיא אמרינן בפ' שני דחולין (דף לו:) דחיבת הקדש דאורייתא מהסיא קרא דוהכשר וכן מוכח בפ' כל הפסולין (זבחים דף לד.) גבי אוכל בשר לפני זריקת דמה דאמרינן אבל טומאת בשר דברי הכל לוקה דאמר מר והכשר לרבות עצים ולבונה כו' ואלי דקרי ליה בפרק בית שמאי (שם דף מו:) פסולא בעלמא דאו מדרבנן קאמר אלא מדאורייתא ופסולא בעלמא קאמר לית ליה מלקות ועוד דהיא גופא משמע דלרבנן הוי דאורייתא דלר' בב) ישמעאל דאמר פסולא בעלמא וההיא דקרי לה מעלה בפ' כל שעה (פסחים דף לה.) הכי נמי קאמר גבי מעלות העריב שמשו אוכל בתרומה דנפקא לן מקרא בפרק הערל (יבמות דף עד:) אלמא מעלה דאורייתא קאמר והא דקאמר הכא יצאו עצים שאין מקבלין טומאה בעלי בג) ד) עצים קאמר אלא בעלי המערכה וא"ת מנין לו לרבות עצים לטומאה מוהכשר מאחר דיש להו פדיון מן התורה אפילו בתר דשפיכה לגירי דלמשמע ברים המנחות והנסכים (לקמן קא.) ה) לרבנן דפליגי עליה דרבי דלרבי ולאי ניחא דמשיב להו קרבן גמור וי"ל דההיא דמרבי עצים בכל מקום היינו לרבי וקלא קשיא מאחר דחייבים על העצים משום טומאה אמאי לא תני להו בפרק שני דמעילה (דף י.) דתנן הקומץ והלבונה והקטורת כולם הוכשרו ליפסל בטבול יום וחייבין עליהם משום נותר וטמא ופיגול אין בהם וי"ל דין לרבי דין לרבנן לא תני דלרבנן לא מיחייב אעצים ולרבי יש בעצים משום פיגול לאחר שנקמלו ככל דבר שיש לו מתירין לאדם או למזבח כאיברי עולה שהם מתירין ו) : ז) **[באן בחטאות החיצונות וכאן בחטאות הפנימיות.** פרש"י דבחטאות הפנימיות אינו עובר עליו וטעמא כמו שמפרש לקמן ולא הגילה דא"כ בחטאות הפנימיות נמי. משמע לפי שיטת רש"י שאם בשלו לגול הואיל ואלו לעבילה והזאה יהא חייב אם יאכלנו ואין הסוגיא מוכיח הכי דאמרינן לעיל כיון דמלחיה נפיק ליה מתורת דם ולא יתחייב עליו ועוד דרבא דידיה אמר אפילו בחטאות הפנימיות ואכלו חייב ומשמע לפי' רש"י דרבא לית ליה דזעירי ולעיל קאמר יתיב רבא וקאמר להא שמעתא משמע דסבירא לרבא דזעירי לכן נ"ל דזעירי (היינו בבשלו באור) כ"ע לא פליגי דאינו עובר עליו והא דמחלקן הכא בין חטאות הפנימיות לחיצוניות קאי אקפאה בחמה]: **דם** שבישלו אינו עובר עליו בד]. [והיינו] הא דתנן בפ' כל הבשר (חולין דף קט. ופס) הלב קורבו ומוציא את דמו לא קרבו אינו עובר עליו ג) בה] [דמיירי אחר בישולו] מדמייתי הנך תרי מילי בהדי הדדי דם שבישלו ודם שמלחו משמע דתרוייהו חד טעמא דכפי בקונטרס דמליח כרותה דלא חייבה תורה אלא דבר הראוי לכפרה וכיון דבישלו או מלחו נפקא ליה מתורת דם ומשמע הכא דקדשים דקדשים היינו דחולין נאכלין מחמת מלחן דהאי דמליח כרותה היינו דחולין נאכלין מחמת מלחו דכפרישית בפ' כל הבשר (שם דף קיב.) ואסתם מליחה דקדשים הוא דדייק הכא הא לאו הכי הוה אמינא דם שבישלו ליגבי מלח כיון דמלחיה נפקא ליה מתורת דם דאמר זעירי דם שמלחו וכו' ובסמוך אמרינן וכן לקדירה לפיכך מדקדק ר"ת מכאן דמליחה לקדירה באין נאכל מחמת מלחו סגי ולא כמו שמפרשים כמו שאדם מולח להגיע ובמליח לגורך עיבוד או כדבעי ליה לאורחא ובפרק כל הבשר (גם זה שם) פירשתי גבי אינו נאכל מחמת מלחו: **יתן** בו טעם כבינה. היינו דלא חזי לאכילה בלא הדחה כמו שהבינה מתקנת האדם: **וכן** לקדירה גרס'. ובספר רבינו גרשם כתוב [וכן לגלי] וכן פי' רבינו חננאל בפ"ק דחולין (דף יד.) ד) בהגאה ליומא: בלשכת

מוסף רש"י

אברים שצלאן והעלן אין בהם משום לריח ניחוח. דכיון דצלאן אתיה מוץ למערכה הו לא מקרי ניחוח (זבחים מז:). **הקפה.** הקריבו ע"י אור (חולין קכ.).

שיטה מקובצת

א) שהקפהו בחמה באור לא הדר בחמה הדר. לאו דוקא דלאו בהכי תליא מילתא אלא בלומר באור לא חזיא למילתא בחמה (לא) חזיא למילתא: ב) בחטאות החיצוניות תיבת החיצונות חשני בפרק: ג) דאמר רבא אמר רב חסדא: ד) בחטאות החיצוניות ואכלו: ה) דתמנא דבר לקיחה תיבת והאי ליתא שם: ו) דם חמור שקרש כו'. משום רבותא דחמור נקיט לה דאע"ג דאין ראוי לקרבן עליו שאין קרבן בטמאים אפ"ה חייב עליו [כך פ"ה] ולא נחירא שהרי איכא קראי בפ' דם שחיטה לרבות דם חיה ודם בהמה טמאה לחייב עליו כרת לכך נראה לפרש הכא הרבותא משום דקרש דסד"א דהא דקרש חייב ה"מ בדם דטהורה שכנגדו ראוי לחטאות החיצונות אבל דם חמור שקרש דאין דם בהמה טמאה ראויה אפילו צלול לחטאות החיצונית אימא לא בטהורה ראוי בחטאות החיצונות: ז) חוצץ פ"ה לענין טבילה והה"נ לענין נטילת ידים דכל דבר שחוצץ בטבילה חוצץ לנטילת ידים כדאיתא בפ' כל הבשר: ח) פדומית. עיין בערך בן ב' מלח סדומית אינו שובת קיץ וחורף שהים משליכו לאגפיו: ט) ואפילו בשבת. עיין בשו"ת מהר"ם סימן ח: י) יכול . יתבננו ס"א יתבלנו: יא) . יבנונו: יב) יכול תבונהו ס"א יבונונו: יג) דם הס"ד ומה"ד דם שמלחו אינו עובר עליו דמלית הרי: יד) מישדא משהו. מלח בעלמא למצוה: טו) תהומות דהקפהו באור ואכלו חייב והד"א: יז) הילכך כיון דאמרת: יח) חייבה התורה כרת כו' הראוי לקרבן ואפילו קרש חייב עליו אם אכלו הואיל וכנגדו ראוי היה (לא מבעיא דדאי חייב עליו) הואיל ולהורה היא ויש בטהורים הראוים לקרבן אלא: יט) סריך. שכשטובלין בו אצבע: כ) מלח של מורים: כא) סדומית שהים משליכה לאגפיה: כב) דלר' שמעון הוא דאמר: כג) בעצי חולין ותיבת עצים נמחק: כד) עליו. נ"א והיינו. עיין שם בתוס' (דף ק"ט ע"א): כה) אינו עובר עליו דם שמלחו אינו עובר עליו ותיבות דמיירי אחר בישולו ליש:

טו א מיי' פ"ט מהל' איסורי מזבח הל' יא:

טז ב מיי' פ"ו מהל' מעה"ק הלכה ד:

יז ג [מיי' פ"ו מהלכות מאכלות אסורות הלכה ו ועי' מ"מ שלמ"ן]:

יח ד מיי' פי"ד שם הלכה יא:

יט ה מיי' פ"ב מהל' מקואות הל' ב: [טוש"ע י"ד סימן קמ"ה סעיף טון]:

יט ו מיי' פ"ט מהל' איסורי מזבח הל' יא:

כ ז מיי' פ"ו מהלכות מאכלות אסורות הל' י טוש"ע י"ד סימן סט סעיף ד:

תורה אור השלם

1. וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל קַרְנוֹת מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת כָּל דָּמָהּ יִשְׁפֹּךְ אֶל יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ:
ויקרא ד ל

2. וְכָל קָרְבַּן מִנְחָתֶךָ בַּמֶּלַח תִּמְלָח וְלֹא תַשְׁבִּית מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתֶךָ עַל כָּל קָרְבָּנֶךָ תַּקְרִיב מֶלַח:
ויקרא ב יג

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר ליה דלמא כאן כל"ל ומיכא ולאי נמנקן: (ב) רש"י ד"ה קשיא וכו' דהא רבנן לעיל אמרי כל שאתכריס: (ג) ד"ה הקפה וכו' תהומות הס"ד ואח"כ מ"ה דהקפה באור ואכלו אינו חייב: (ד) ד"ה לא סריך שבשתולין וכו' להדם הס"ד: (ה) ד"ה תקריב אפילו בשבת ל"ל קודם ד"ה יכול יתבונו:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה דם חמור וכו' דאין קרבן בטמאין. נראה לפרש דלאו דוקא נקרב דהא בלא נקרב הוי נמי הך חיבוב דאף דאין קרבן בטמאים ומולאי הכי הוא דאם בלא נקרב פסול חייב משום דם ויהוי כדם בהמה דעבלמא מה"מ לא לחייב בקרבן דמכמה חולין דחייב בקרבן אמנם אמנם תמוה לי דא"כ מאי תיקם כ"פ הא מתניתין עדוכה הוא דים פרק דם שחיטה דבין טמאים בין טהורים חייבים על דמו:

עין משפט נר מצוה

ג [מיי' פ"ו מהלכות מאכלות אסורות הלכה ו ועי' מ"מ שלמ"ן]:

יז ד מיי' פי"ד שם הלכה יא:

יח ה מיי' פ"ב מהל' מקואות הל' ב: [טוש"ע י"ד סימן קמ"ה סעיף טון]:

יט ו מיי' פ"ט מהל' איסורי מזבח הל' יא:

כ ז מיי' פ"ו מהלכות מאכלות אסורות הל' י טוש"ע י"ד סימן סט סעיף ד:

מוסף רש"י

אברים שצלאן והעלן אין בהם משום לריח ניחוח. דכיון דצלאן אתיה מוץ למערכה הו לא מקרי ניחוח (זבחים מז:). **הקפה.** הקריבו ע"י אור (חולין קכ.).

שיטה מקובצת

א) שהקפהו בחמה באור לא הדר בחמה הדר. לאו דוקא דלאו בהכי תליא מילתא אלא בלומר באור לא חזיא למילתא בחמה (לא) חזיא למילתא: ב) בחטאות החיצוניות תיבת החיצונות חשני בפרק: ג) דאמר רבא אמר רב חסדא: ד) בחטאות החיצוניות ואכלו: ה) דתמנא דבר לקיחה תיבת והאי ליתא שם: ו) דם חמור שקרש כו'. משום רבותא דחמור נקיט לה דאע"ג דאין ראוי לקרבן בטהורה אפ"ה חייב עליו [כך פ"ה] ולא נחירא שהרי איכא קראי בפ' דם שחיטה לרבות דם חיה ודם בהמה טמאה לחייב עליו כרת לכך נראה לפרש הכא הרבותא משום דקרש דסד"א דהא דקרש חייב ה"מ בדם דטהורה שכנגדו ראוי לחטאות החיצוניות אבל דם חמור שקרש דאין דם בהמה טמאה ראויה אפילו צלול לחטאות החיצוניות אימא לא בטהורה ראוי בחטאות החיצוניות: ז) חוצץ פ"ה לענין טבילה והה"נ לענין נטילת ידים דכל דבר שחוצץ בטבילה חוצץ לנטילת ידים כדאיתא בפ' כל הבשר: ח) פדומית. עיין בערך בן ב' מלח סדומית אינו שובת קיץ וחורף שהים משליכו לאגפיו: ט) ואפילו בשבת. עיין בשו"ת מהר"ם סימן ח: י) יכול . יתבננו ס"א יתבלנו: יא) . יבנונו: יב) יכול תבונהו ס"א יבונונו: יג) דם הס"ד ומה"ד דם שמלחו אינו עובר עליו דמלית הרי: יד) מישדא משהו. מלח בעלמא למצוה: טו) תהומות דהקפהו באור ואכלו חייב והד"א: יז) הילכך כיון דאמרת: יח) חייבה התורה כרת כו' הראוי לקרבן ואפילו קרש חייב עליו אם אכלו הואיל וכנגדו ראוי היה (לא מבעיא דדאי חייב עליו) הואיל ולהורה היא ויש בטהורים הראוים לקרבן אלא: יט) סריך. שכשטובלין בו אצבע: כ) מלח של מורים: כא) סדומית שהים משליכה לאגפיה: כב) דלר' שמעון הוא דאמר: כג) בעצי חולין ותיבת עצים נמחק: כד) עליו. נ"א והיינו. עיין שם בתוס' (דף ק"ט ע"א): כה) אינו עובר עליו דם שמלחו אינו עובר עליו ותיבות דמיירי אחר בישולו ליש:

כא: הקומץ רבה פרק שלישי מנחות

בלשכת המלח ששם מולחין עורות קדשים. תימה דבמסכת מדות (פ"ה מ"ג) דתניא שם לשכות שבעזרה קתני לשכת המלח ששם היו נותנין מלח לקרבן לשכת הפרוה ששם היו מולחים עורות יא] קדשים וי"ל דהא דקאמר הכא ששם מולחין עורות קדשים יב] לאו דוקא אלא כלומר במקום שהיו נוטלין מלח למלוח עורות קדשים בלשכת הפרוה והמלח לא היה נתון בלשכת המלח למלוח כי אם להניעו שם והא דקתני עלה במסכת מדות (גם זה שם) ששם היו נותנין מלח לקרבן היינו כלומר הניעו לצורך קרבנות כגון למלוח עורות וכל דבר וקשיא לפירוש זה דמ"כ היתה מלח בד' מקומות והכא לא משיב אלא אלשה: **והקטורת.** ואם תאמר למה מולחין את הקטורת ברחצו של מזבח יותר יג] מעל הכבש והלא במזבח הפנימי היה קרב וי"ל לפי שעל הכבש היה מתהלכין בדם המבריס אבל על המזבח היו מולחין דבר יבש קומץ ולבונה ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח ואע"פ שהיו מולחין שם עולת העוף היה יד] מועט:

חולין פשיטא מאי בעו התם.

פי' בקונטרס משום דמקנים חולין לעזרה ומשני אע"ג דאמר מר יאכלו שיאכלו עמה חולין ותרומה ופי' בקונטרס כלומר חוץ לעזרה יאכלו חולין ותרומה ויכניסו טו] ויאכלוה על הטובע ותימה קז] הואיל והני חולין נורך אכילת קדשים הן ליתיב להו מלח יז] לקדש ומיהו אפילו בעזרה מכניסים תבלי חולין דתנן בפ' כל המדיר (זבחים דף 5:) וכולן רשאין הכהנים לתת לתוכן תבלי חולין ותרומה ונפקא ליה בגמ' מדכתיב למשחה לגדולה ושמא באותן תבלין פשיטא שיכול ליתן מלח של קודש כמו בקדשים עלמן:

ת"ל ברית מלח עולם הוא. ר"ת גורס מלת ברית כדפרישית לעיל (דף יט:): **כל** כהן ששוקל אינו **חוטא.** לבן בוכרי אפילו ליס פטוריס כמו הכהנים כדפרים טעמא במסכת שקלים כל העובר על הפקודים ושבט לוי לא נפקד אבל רבן יוחנן בן זכאי דרים כל העובר עובר ביס סוף אף על גב דכתיב בפרשת אלה פקודי משכן ככר ואלף טז] ותשעה היינו לתרומת האדנים דשלא תרומות היו כדמפרש בקונטרס בפרשת כי תשא ובאותה של האדנים לא היה שבט לוי אבל באותה של זורך קרבנות היו והשתא ניחא הא דכתיב כל העובר ביס סוף טז] [משמע] (על הפקודים יז] הא) [והא] דכתיב על הפקודים משוס תרומת אדנים ומיהו אלא"ה יש לפרש כל העובר על הפקודים שנפקדו בין לבדם בין עם ישראל: **שהכהנים** דורשין מקרא זה **לעצמן.** משמע דרבן יוחנן בן זכאי לא יח) היה כהן והא דתניא בספיפי גבי פרה שאמר רבן יוחנן בן זכאי לתלמידיו מה שעשו ושרתו ידי שכמתי לאו דהוא עצמו קאמר אלא כלומר ע"פ הוראתו והא דמסקינן התם ויש אומרים הילל היה אלא אלא שלא היה יכול לומר מה שעשו ושרתו ידי היינו טעמא לפי שלא שרפו פרה בימיו:

ועליס

כא א מיי' פ"ח מהלכות מעילה הלכה ז:
כב ב מיי' שם הלכה ו:
כג ג מיי' פ"ט מהל' איסורי מזבח הלכה יג:
כד ד מיי' פ"י מהל' מעה"ק הלכה יא:
כה ה מיי' פ"ח מהל' מעילה הלכה ו:
כו ו מיי' פ"ט מהל' איסורי מזבח הל' יג:
כז ז מיי' פ"א מהלכות שקלים הלכה ז:

שיטה מקובצת

א) בו אמר רב מתנה אמר קרא: ב) קרבנם לאכילה לאכילת קדשים: ג) חולין פשיטא מאי בעו התם. פ"ה משום דמכניס חולין לעזרה ולא נהירא דלא שייך לאסור כי אם בהקרבה ועוד דבפרק התערובות אמרינן דרשאין הכהנים לתת לתוכו תבלין חולין כו' א) א"כ משמע דלא שייך חולין בעזרה כי אם בבתים תו"ח: ד) הכי אמר. ערכין (דף ד ע"א): ה) אלא הכהנים. גליון ומוטעים הם שאינו ר"ל אלא אותה שבאה מכהנים לבדם עיין רש"י לקמן (דף מו ע"ב): ו) כהן. עי' תוס' לקמן (דף נז ע"א): ז) את הקומץ תיבות את תיבות אחרים ליתא שם: ח) מאי קרא אות ה' נמחק: ט) עמה כו' ותיבת כולה נמחק: י) בחורת כהנים קא דריש עמה כו': יא) קדשים וי"ל דהא דהכא ר"ל שנוטלין המלח למלוח עורות קדשים ולעולם בלשכת בית הפרוה היו מולחין אותו שנוטלין מהתם והא דאמר הכא ששם היו מולחין עורות קדשים לאו דוקא אלא ר"ל משם היו מולחין כלומר ממלח שהיה בלשכת המלח היו נוטלין וי"מ איפכא נוטלין ממלח שהיה בלשכת הפרוה ומולחין העורות בלשכת המלח ולא נהירא דא"כ הוה ליה למתני בד' מקומות המלח נתונה. מהר"פ: יב) לאו דוקא ועי"ל דלשכת בית הפרוה דהתם קרי הכא לשכת בית המלח דהתם אוצר המלח שמשם נוטלים כל הצורך ונראה לומר דלכך נקרא בית הפרוה בית המלח לפי שהיה שם רוב מליחות יותר מן הכבש ומראשו של מזבח. תו"ח: יג) מעל הכבש ולמולחו על הכבש שהיה קרוב להוליכו לפנים. תו"ח: יד) מעט אות ר' נמחק וא"ת אמאי לא היו מולחין הקטורת אצל המזבח וי"ל דאיכא שירחא יתירא משום שהמלח לא היה שם. תו"ח: טו) ואלף ות"ש ע"ה: טז) העובר בים סוף עובר על הפקודים תיבת משמע ליתא שם: יז) דהא כתיב על הפקודים ובתו"ח תירצו דעל הפקודים ר"ל עם הפקודים ועל ר"ל אצל כמו ועליו מטה מנשה:

א) נראה דל"ל ס"ה משמע דמותר לכהנים חולין בעזרה ולכן נראה לפרש פשיטא מאי בעי התם משום דלא שמיע חולין בעזרה כי אם בכתים:

תורה אור השלם

1. וְהִקְרַבְתָּם לִפְנֵי יְיָ וְהִשְׁלִיכוּ הַכֹּהֲנִים עֲלֵיהֶם מֶלַח וְהֶעֱלוּ אוֹתָם עֹלָה לַיְיָ: יחזקאל מג כד
2. וְהַנּוֹתֶרֶת מִמִּנְחָה יֹאכְלוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו מַצּוֹת תֵּאָכֵל בַּמָּקוֹם קָדֹשׁ בַּחֲצַר אֹהֶל מוֹעֵד יֹאכְלוּהָ: ויקרא ו ט
3. כֹּל תְּרוּמֹת הַקֳּדָשִׁים אֲשֶׁר יַקְרִיבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לַיְיָ נָתַתִּי לְךָ וּלְבָנֶיךָ וּלְבִתֶּךָ אִתָּךְ לְחֹק עוֹלָם בְּרִית מֶלַח עוֹלָם הִוא לִפְנֵי יְיָ לְךָ וּלְזַרְעֲךָ אִתָּךְ:

במדבר יח יט

4. בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת יַעַרְכֶנּוּ לִפְנֵי יְיָ תָּמִיד מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם: ויקרא כד ח
5. וְכָל מִנְחַת כֹּהֵן כָּלִיל תִּהְיֶה לֹא תֵאָכֵל:

ויקרא ו טז

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה עליס וכו' לקמן הס"ד ואח"ב מ"ה בכל הזבחים עליס ומלח וכו' וזבחים הס"ד ואח"כ מ"ה בכלי אחד מלח וכו' בכלי אחד הס"ד: (ב) ד"ה אלא אחד הס"ד: (ג) ד"ה אלא וכו' בפקלים. נ"ב ל"כ אין לסס חלק בגמלא וה"ל שגרוניס מיגראלא דמפטיס בפוף הדף: (ד) ד"ה כל כהן וכו' ושייט גם שבט לוי:

גליון הש"ס

גמ' מה עצים משל צבור. ע' זבחים דף נ ע"א תוס' ד"ה לא לא:

מוסף רש"י

יאכלו, שיאכלו עמה חולין ותרומה. גבי שיר מנחה כתיב (ויקרא ו) והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו וסיפיה דקרא במאכל אהרן מועד יאכלוה וקא דרים יאכלוה קרא יתירא הוא, וקאמר יאכלו בלא ה"ק, יאכלו עמה חולין ותרומה וכו', ואי קשיא הא אין מכניסין חולין לעזרה הא לא קשיא יאכלוה מנחתן ואח"כ יכנסו ויאכלו הנמנה כדי שתאכל עם הבצע אלילה הוגמן, יאכלוה. ה"א דיאכלוה קדשים דמשמע יאכלוה לחודה (תמורה כב.). אינו חוטא. ופש"ג דכתיב (שמות ל) כל העובר על הפקודים והכניס לא נפקדו לא שבט לוי נתנים שקלים לגשכה

תנו רבנן מלח שעל גבי האבר מועלין בו שע"ג הכבש ושבראשו של מזבח אין מועלין בו ואמר רב מתנה מאי קראה והקרבתם לפני ה' והשליכו הכהנים עליהם מלח והעלו אותם עולה לה': תנן התם על המלח ועל העצים שיהו הכהנים נאותין בהן אמר שמואל לא שנו אלא לקרבנם אבל לאכילה לא קא ס"ד מאי לקרבנם למלוח קרבנם לאכול אכילת קדשים השתא למלוח עורות קדשים יהבינן לאכילת קדשים לא יהבינן דתניא נמצאת אתה אומר בשלשה מקומות המלח נתונה בלשכת המלח ועל גבי הכבש וברא שו של מזבח בלשכת המלח ששם מולחין עורות קדשים על גבי הכבש ששם מולחין את האברים בראשו של מזבח ששם מולחין הקומץ והלבונה והקטורת ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים ועולת העוף אלא מאי לקרבנם לאכילת קרבנם ומאי לאכילה אכילה דחולין פשיטא מאי בעו התם אע"ג דאמר מר יאכלו שיאכלו עמה חולין ותרומה כדי שתהא נאכלת על השובע אפילו הכי המלח דקדשים לא יהבינן להו אמר ליה רבינא לרב אשי ה"ג מסתברא דאי סלקא דעתך מאי לקרבנם למלוח טעמא דאתני בית דין הא לא אתני בית דין לא השתא לישראל יהבינן לכהנים לא יהבינן דתניא יכול האומר הרי עלי מנחה יביא מלח מתוך ביתו כדרך שמביא לבונה מתוך ביתו ודין הוא נאמר הביא מנחה והביא מלח ונאמר הביא מנחה והביא לבונה מה לבונה מתוך ביתו אף מלח מתוך ביתו או כלך לדרך זו נאמר הביא מנחה והביא מלח ונאמר הביא מנחה והביא עצים מה עצים משל ציבור אף מלח משל ציבור נראה למי דומה דנין דבר הנוהג בכל הזבחים מדבר הנוהג בכל הזבחים ואל תוכיח לבונה שאינה נוהגת בכל הזבחים או כלך לדרך זו דנין דבר הבא עמה בכלי אחד מדבר הבא עמה בכלי אחד ואל יוכיחו עצים שאינן באין עמה בכלי אחד ת"ל ברית מלח עולם הוא ולהלן הוא אומר מאת בני ישראל ברית עולם מה להלן משל ציבור אף כאן משל ציבור אמר ליה רב מרדכי לרב אשי הכי קאמר רב שישא בריה דרב אידי לא נצרכא אלא לבן בוכרי דתנן אמר רבי יהודה העיד בן בוכרי ביבנה כל כהן ששוקל אינו חוטא אמר לו רבן יוחנן בן זכאי לא כי אלא כל כהן שאינו שוקל חוטא אלא שהכהנים דורשין מקרא זה לעצמן וכל מנחת כהן בכליל תהיה לא תאכל הואיל ועומר ושתי הלחם ולחם הפנים שלנו היא היאך נאכלין ולבן בוכרי כיון דלכתחילה לא מיחייב לאיתויי כי מייתי נמי חוטא הוא דקא מעייל חולין לעזרה דמייתי ומסר להון לציבור סלקא דעתך אמינא כי

וכן לקדרה. אין לריך למולחה יותר: **שעל הכבש כו'.** שנוסף שם כשמולחין (את הקומץ) את האברים כדאמרן לקמן בשלשה מקומות נתונה: **אין מועלין בו.** דשוב אינו רלוי: **מאי** ה] **קראה.** דשעל גבי האבר מועלין דכתיב והשליכו הכהנים עליהם מלח והעלו אותם עולה אלמא דאבר עם מלחו שניהם קרויין עולה: **תנן תם.** במסכת שקלים על שבעה דברים התנו ב"ד ואלו שנים מהם על המלח ועל העצים של קדש: **שהכהנים ניאותין בהן.** נהנין מהן: **למלוח קרבנם.** עולותם ומנחתם שהן מביאין: **לאכילת קרבנם.** כלומר לאכילה המגיע לחלקם כגון חזה ושוק חטאות ואשמות שהיחיד מביא והן אוכלין: **מאי בעו התם.** חולין בעזרה: הכי גרסינן **יאכלו שיאכלו עמה.** ב] כולה בתורת כהניס) קא דריש] ג)(עמה כו') אפי' קרא והנותרת ממנה וגו' דכתיב ברישיה דקרא יאכלו אהרן ובניו ובסיפיה כתיב יאכלוה ודרים התם יאכלו שיאכלו עמה חולין ותרומה בזמן שהיא מעוטה יאכלוה דסיפא אלא יאכלו עמה חולין ותרומה בזמן שהיא מרובה: **לבונה מסוך ביסו.** דכתיב (ויקרא ב) ונתן עליה לבונה והדר והביאה אל בני אהרן: **והביא עליה.** דכתיב [שם ה] על העליה אשר על האש: **עליס משל ליבור.** מפרש לקמן ו)(ה): עליס ומלח נוהגים בכל הזבחים. מלח בא עם הקומץ בכלי: **ברים עולה.** בלחם הפנים כתיב: **מה להלן משל ליבור.** דכתיב מאת בני ישראל: **לא נצרכא.** להתנות לבית דין שיהו כהנים מולחין קרבנם משל הקדש: **אלא לבן בוכרי.** האומר אין כהנים חייביס (ב) בשקלים: **כל כהן שאינו חוטא.** שמביא שקלו לגשכה באחר: **אינו חוטא.** מדקאמר אינו חוטא מכלל דלכתחילה לא מיחייב וטעמא מפרש בגמ' שקלים ה) דכתיב כל העובר על הפקודים ו) ושבט לוי לא נפקד ואע"ג דאיכא למימר הא מייתי חולין לעזרה אפילו הכי אינו חוטא כדמפרש לקמן: **כל כהן שאינו שוקל חוטא.** בשקלים ה) מפרש טעמא דכתיב ז) זה יתנו זה בגימטריא שנים עשר שבטים והיינו (ג) שבט לוי וכל העובר מפרש התם כל העובר ביס סוף: **לעצמן.** להנאתן. וקא פריך ולבן בוכרי כו': **סד"א וכו'.** והשתא מפרש לא נצרכא דלעיל:

כי

ה) תוספתא דמנחות פ"ו ה"ב, ב) שקלים פ"ז מ"ד, ג) תוספתא פ"ו ה"ב ע"פ, ד) יומא יט., ה) תמורה כב., ו) שקלים פ"ז מ"ד לקמן מו: ערכין ד., ז) [בתרגון גורס מיבריו], ח) [וע' תוס' יומא לה: ד"ה ניחוס], ט) ד"ה שיך לעיל, י) [וי פרשה כז], כ) ל"ק מ"ז, ל) [דף כב.], מ) [ב"ש ה"ג], נ) [שמות ל], ס) [ב"ש ה"ג], ע) [שמות ל], פ) [וע"ע תוס' תמורה כב. ד"ה וחולין עמה וכתוס' פסחים סו: ד"ה מביאה וכתוס' לקמן פז: ד"ה וכי וכתוס' ב"מ פא: ד"ה ולעמה וכתוס' חולין קו: ד"ה ומולין], צ) [ויקמטו. ל"ק], ק) כס"מ: וקימא, ר) של קדש. ל"ק, ש) [וע' רש"י שבת לד. ד"ה מורמסי תרומה],

---

כי זכי להו רחמנא. לשכה למלוח קרבנם משל הקדש לישראל הוא דזכי להו משום דלית להו לשכה כלומר שהם נתנו השקליס בלשכה שמהן נקנה המלח אבל הכהנים שאין חייבין לשקול לא להכי איצטריך תנאה: **חדשי.** לר' אלעזר בן שמוע בעינן חדשי: **הכא נמי בחדשי.** שעדיין לא נשתמש בהן אחרונה: **עיזא.** עז של בהמה נותנין עליו להכנילו: **עיזא דקורקסא.** קורקסא נסר גדול מלא יתידות: **דדייש ו] דישא.** שנותנין אותו על התבואה וקושרין בו שוורים ומושכין אותו ומידושת התבואה: **מאי קרא.** מוריגים לצורך דישה דכתיב מורג וכתיב תדוש: **חרוץ.** יפה דכתיב ומלמיד: **מתני' במנחת הכהנים ח] כשרה.** שהרי כולו כליל כמותו: **ר' יהודה אומר.** אם נתערב הקומץ במנחת נסכים מ] ומנחת כהן משיח פסולה לפי שהקומץ דמנחת נדבת ישראל בלילתו עבה לוג לעשרון ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים בלילתן רכה שלשה לוגין לעשרון דכתיב במנחת נסכים ס]בלוג ברביעית ההין שמן ו] וליף חביתין מינה שלשה לוגין לעשרון בפ' התכלת (לקמן נא.): **והן בולעות זו מזו.** הקומץ בולע ממנחת נסכים והוה ליה ריבה שמנה ומנחת נסכים נמי פסולה דהוה ליה מיסר שמנה. והאי דקתני פסולה ולא קתני פסולות משום דכולה מתניתין בלישנא דחדא מנחה איירי וריש לקיש אמר נמי הכי תנא נתערב קומצה בקומץ חבירתה כשרה והוה ליה למיתני כשרות: **יא] אם יכול לקמוץ מזו בפני עצמה.** שנפלה יב] זו בלא זו ושאר מזו כדי קומץ שלא נתערב כשרות ואם לאו פסולות דאמרת בתורת כהניס ס] מסלתה ולא מסלת חבירתה: **לא יקטיר.** אפי' כל המעורבת דאין הקטרה מצוה אלא בקומץ ומקמץ נמי לא מלי קמיץ שני קומצים דלמא בכל קומץ וקומץ יש מזה שנתערב וליכא קומץ שלם ס]ע] מחמת מנחה: **ואם הקטיר.** כל המעורבת היא לא עלתה לבעליס דהא לא נקמצה ואין מנחת נדבה נתרם בלא קמיצה: **נתערב קומצה בשיריה.** לא יקטיר את כולה משום דשיריס אסורין להקטיר דכתיב לא תקטירו ממנו אשה לה' (ויקרא ג) כל שממנו לאשים הרי הוא בכל תקטירו: **גמ' דס. דקדשיס: כשר.** לזריקה: **נתערב ביין. יג] אוהו לאילו הוא מים.** ואם היה מים והיה מראית הדם ניכר ביניהם כשר: **בדם הבהמה.** של מולין: **רואין אותו.** את של מולין: **אין דם מבטל דם.** וכשר: **הדבר ידוע לו.** אפילו הכי קרי ליה אלכתי נמי דם שעיר ואף על פי שנתערב בו דם הפר כדאמרינן במסכת יומא (דף נג.): עירה לה הפר לתוך דם השעיר: מכאן

ועצים דפשיטא ליה לתנא משל צבור מנלן. וא"ת ולילף ממנלח כדלעיל דאין להשיב מלבונה ושמן יש לד אחד: **שזו בלילתה עבה.** מנחת נדבה יד] ט) ולוג לעשרון כדדרשי' בפ' שתי מדות (לקמן פט.) טו] כדכתיב במלורע עני ועשרון סלת בלול בשמן למנחה ולוג שמן ו) דמייתא ליה למנחה ולוג שמן למנחת מנחה לא יפחות מדבר הטעון לוג ומאי היהו עשרון ומנחת הנסכים וכהן משיח שלשה לוגין לעשרון כדמפרש בקונטי': **שזו בלילתה עבה וזו בלילתה רכה**

והן בולעות זו מזו. אע"ג דקתני פסולה דמשמע האחת נראה דשמיהן פסולות העבה והרכה מדקתני והן בולעות זו מזו ומיהו בבליעה חדא מיפסלי תרוייהו דכי בלע קומץ ממנחת נסכים מיפסיל קומץ דהוה ליה ריבה שמנה ומיפסלא מנחת נסכים דהוה ליה מיסר שמנה והא דקתני פסולה ולא קתני פסולות משום דכולה מתניתין בלישנא דחדא מנחה איירי וריש לקיש אמר נמי הכי תנא נתערב קומצה בקומץ של חבירתה כשרה והוה ליה ריבה שמנה ומנחת נסכים כשרה ולא מיפסלא: **והן בולעות זו מזו.** פי' בקונטרס הקומץ בולע מן מנחת נסכים והוה ליה יז] ריבה שמנה ובגמ' גבי הא דפריך לרב חסדא דאמר בתר מבטל אזלינן ממתניתין דשתי מנחות שלא נקמצו דאם יכול לקמוץ מזו בפני עצמה ומזו בפני עצמה כשרה והא כיון דקמיץ ליה מחדא אידך הוה ליה שייריס ולא מבטל ליה שייריס לטיבלא ופרי' בקונטרס כ) שטיבלא דלא מבטל להו לשייריס דניהוו כריבה סולתה לא מלי למיפרך לרבי חגינא דיממא מהכא דבתר מבטל אזלינן דאי בתר בטל אזלינן שייריס מי הוי טיבלא דאי נמי בתר בטל אזלינן וטיבלא מבטל לשייריס לא הוי ריבה סולתה דבטילי וכמאן דליתיה דמי ולא מייתר ליה ופירוש זה קושה: ו) דשתאי ותיבת דישא נמחק:) יפה ומצוייר הס"ד: פ) במנחת כהנים כו' ותיבת כשרה נמחק: ע) נסכים ובמנחת:) שמן וחביתי כהן גדול נמי שלשה ותיבות דליף חביתין מינה ליתא שמה: פא) אם יכול. שייך למתניתין שאחרי זאת: יב) זו בצד זו של כלי הוי בצד זו ונשאר מזו כדי קומץ שלא נתערב ומזו כדי קומץ כשרות ואם: יג) רואין את היין כאילו: יד) נדבה לוג: עו) מדות מדכתיב ואות כ' נמחק: עז) שמן דמייתר:) ריבה שמנה וקשה דאמרינן בגמרא גבי שתי מנחות שלא נקמצו כו' קא פריך כיון דקמיץ (ליה) [להו] מחדא איידך הוו (להו) [ליה] שירים ולא מבטלי שירים לטבלא והתם הוי בלילתן שוה ואינם יכולים לבלוע זו מזו וא"כ אמאי (ה"ל) [הו"א] שיבטלו זו את זו והלא אמרינן הכא דאם בלילתן שוה לא מבטלי אהדדי ויש לומר דשאני התם משום דשיירים וטבל הוי מין בשאינו מינו ומשום הכי מבטלין זה את זה אבל הכא דהוו מין במינו אם בלילתו שוה לא מבטלי זה את זה אבל היכא דאינם שוות דזו בלילתן עבה וזו בלילתן רכה הוי מין בשאינו מינו ובולע הקומץ מן המנחה וחסרה

כח א מיי' פ"ו מהל' מקודי מזבח הלכה כ ופ"ז הלכה ג:

כט ב מיי' פי"ח מהל' מקודי פסולי המקדש הלכה כח:

ל ג ד מיי' פ"ב מהלכות פסולי המקדש הלכה כב:

שיטה מקובצת

ב) דקורקסא דדישא דשתאי: ג) במנחת נסכים פסולה פי' הקומץ של מנחת ישראל לפי שבלע הקומץ ממנחת נסכים ורבה שמן דמנחת נסכים על הקומץ ומבטלו והוי מנחה שלא נקרבו רוממצה ופסולה אבל מנחת נסכים בשרה דלא הוי כריבה שמנה כיון דשלא מדעת ערבו בטל וכמאן דליתא ע"כ בגירסא של רש"י כת"י: ג) והן בולעות כו' פי' רש"י הקומץ כו' ובגמ' פי' שיטה אחרת דבטל הוא לעולם כמאן דליתא וא"כ לא יפסל הקומץ דלא הוי ליה ריבה שמנה כיון דהשמן אשר יש בו ממנחת נסכים הוא בטל והוי כמאן דליתא ולפי זה לא יפסול כי אם מנחת נסכים לבד ולא הקומץ וניחא לפי זה הא דתני פסולה ולא פסולות ובספרים אחרים מצאתי וזה לשונו והן בולעות זו מזו הקומץ בולע מנחת נסכים ורבה שמן דמנחת נסכים על הקומץ ומבטל ליה והוי ליה מנחה שלא הקטיר קומצה ופסולה הנקמצת אבל מנחת נסכים כשרה ולא הוי כריבה שמנה כיון דשלא מדעת ערבן בטל לגבה וכמאן דליתא וא"ת משמע דבמנחת כהנים ובקומץ חברתה מודה ר"י דכשרות לפי שהן שוות בבליעתן ולא מבטל זו את זו ותימה מאי שנא מהא דאמרי' בגמרא גבי הא דמיתני תנן שתי מנחות כו' ופריך וכו' ור"ל כו' [עיין לקמן בתו"ח] מין במינו לא בטיל כדילף מדם הפר ומדם השעיר: ד) נתערב בדם בהמה. וא"ת כ"ש בדם חיה [ולמה ליה למיתני או בדם חיה] וי"ל דלהודיענו כחו דר"י הגיא: ה) או בדם חיה. חיה ממש. ו"א בדם בהמה שיצא ממנה בחייה כגון דם הקזה: ו) דשתאי ותיבת דישא נמחק: ז) יפה ומצוייר הס"ד: ח) במנחת כהנים כו' ותיבת כשרה נמחק: ט) נסכים ובמנחת:) שמן וחביתי כהן גדול נמי שלשה ותיבות דליף חביתין מינה ליתא שמה: יא) אם יכול. שייך למתניתין שאחרי זאת: יב) זו בצד זו של כלי הוי בצד זו ונשאר מזו כדי קומץ שלא נתערב ומזו כדי קומץ כשרות ואם: יג) רואין את היין כאילו: יד) נדבה לוג: עו) מדות מדכתיב ואות כ' נמחק: עז) שמן דמייתר:) ריבה שמנה וקשה דאמרינן בגמרא גבי שתי מנחות שלא נקמצו כו' קא פריך כיון דקמיץ (ליה) [להו] מחדא איידך הוו (להו) [ליה] שירים ולא מבטלי שירים לטבלא והתם הוי בלילתן שוה ואינם יכולים לבלוע זו מזו וא"כ אמאי (ה"ל) [הו"א] שיבטלו זו את זו והלא אמרינן הכא דאם בלילתן שוה לא מבטלי אהדדי ויש לומר דשאני התם משום דשיירים וטבל הוי מין בשאינו מינו ומשום הכי מבטלין זה את זה אבל הכא דהוו מין במינו אם בלילתו שוה לא מבטלי זה את זה אבל היכא דאינם שוות דזו בלילתן עבה וזו בלילתן רכה הוי מין בשאינו מינו ובולע הקומץ מן המנחה וחסרה

מוסף רש"י

משה של טרבל. כך נקרא במסכת פרה (זבחים קפז:). עיזא דקורקסא. כמין עז של עץ ויש בו יתידות חדים, וגם עשוי חריצים חריצים ומוליכו ומביאו על הקשים של דישה לאחר שידושה ומתפכין ונעשין תבן (שם) לף גדול ועב מאוד ורחב וכרוך בפגימות הרבה לרוחבו שמוקות מכופות זו אצל זו, ודשין בו תבואה שמעבירין עליו הבהמות והפגימות נכנסו בדישה והתבואה נתכנסת (עבודה זרה כד:). מאי קרא. דהוא עשוי חריצים ומוכן לדוך ולדוש (זבחים שם). למורג חורץ. עגולים כפגימות וכן פיפיות חדודו הרים. אלמא לדישה עבדי ליה (עבודה זרה שם). נתערב ביין. שהוא אדום ואין מראה ניכר בו (זבחים עז:). רואין אותו יין כאילו הוא מים. ואומדים אם היה דם שנתערב כאן ניכר כמים הללו כשר לזריקה (זבחים שם). או בדם חיה. ממש דקתמא מולין (חולין שם). רואין אותו. של מולין כאילו הוא מים ואומדין אותו אם היה יש הזכח ניכר כשר ואע"פ שהמולין רכין עליו (זבחים שם). רואין אותו. לדם הפסול כאילו הוא מים. אם היה יש הכשר ניכר בו כשר (חולין פז:). אין דם מבטל דם. דמין במינו לא בטיל ואפילו טיפה לתוך כלי גדול כשר לזריקה (זבחים שם וכעי"ז שם לה.). מדם הפר ומדם השעיר. וגמן על קרנות וגו' וקפכר המערב פר ושעיר של יום הכפורים ביחד כשמזה על קרנות מזבח הפנימי, הדבר ידוע שדם הפר מרובה מדם השעיר ואפילו הכי מיקרי דם השעיר ומהכאן זריקתו (תמורה ה:).

שהרי בטל את שמנה קומץ העבה דלא הוי מינו כדפי' וא"ת כיון שהוא מתבטל בקומץ העבה א"כ העבה [אמאי] פסולה משום קומץ [יתר] ומשמע דעיקר פסולה משום קומץ תני לה מדקתני נתערב קומצה וכן פ"ה והא בטיל ליה ופי' הר"מ דוראי נהי דבטיל היינו דוקא לחסר את הרכה ממה שנפלט ממנה שהרי [בלע] העבה ובטלי הרכה אבל ודאי אינו בטל לפיהני כמאן דליתא כלל אלא כאשר הוא שדינן ליה והוי קומץ יתר והקונטרס בגמרא לא פירש כן כמו שכתוב בתוס' לקמן. תו"ח: יח) ומאי אין קומץ מבטל קומץ. גליון

ואומר ר"י דודאי לא בלעי מיהו בטלי אהדדי אי לאו טעמא דר' זירא והקשה הר"מ לדברי ר' זירא רכה בעבה אמאי בטלה נאמר הקטרה בקומץ ונאמר הקטרה במנחת כהנים כליל תקטר (ומהאי) [וי"ל דמהאי] טעמא לא בטלי ומיהו מבלע בלעי ופסלה:

ט) דקורקסא (זבחים פט:). **עיזא דקורקסא.** כמין עז של עץ ויש בו יתידות חדים, וגם עשוי חריצים חריצים ומוליכו ומביאו על הקשים של דישה לאחר שידושה ומתפכין ונעשין תבן (שם) לף גדול ועב מאוד ורחב וכרוך בפגימות הרבה לרוחבו שמוקות מכופות זו אצל זו, ודשין בו תבואה שמעבירין עליו הבהמות והפגימות נכנסו בדישה והתבואה נתכנסת (עבודה זרה כד:). **מאי קרא.** דהוא עשוי חריצים ומוכן לדוך ולדוש (זבחים שם). **למורג חורץ.** עגולים כפגימות וכן פיפיות חדודו הרים. אלמא לדישה עבדי ליה (עבודה זרה שם). **נתערב ביין.** שהוא אדום ואין מראה ניכר בו (זבחים עז:). **רואין אותו יין כאילו הוא מים.** ואומדים אם היה דם שנתערב כאן ניכר כמים הללו כשר לזריקה (זבחים שם). **או בדם חיה.** ממש דקתמא מולין (חולין שם). **רואין אותו.** של מולין כאילו הוא מים ואומדין אותו אם היה יש הזכח ניכר כשר ואע"פ שהמולין רכין עליו (זבחים שם). **רואין אותו.** לדם הפסול כאילו הוא **מים.** אם היה יש הכשר ניכר בו כשר (חולין פז:). **אין דם מבטל דם.** דמין במינו לא בטיל ואפילו טיפה לתוך כלי גדול כשר לזריקה (זבחים שם לה.). **מדם הפר ומדם השעיר.** וגמן על קרנות מזבח הפנימי, הדבר ידוע שדם הפר מרובה מדם השעיר ואפילו הכי מיקרי דם השעיר ומהכאן זריקתו (תמורה ה:).